

Про аксіологічну сутність адміністративних штрафів

Курінний Є. В.

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
Anastasiaeland@gmail.com*

Ключові слова:

*адміністративне право,
адміністративна відповідальність,
штраф як вид адміністративного
стягнення, аксіологічні
характеристики адміністративних
штрафів, забезпечувальна функція
адміністративного штрафу.*

Статтю присвячено актуальній проблемі – загальній характеристиці суспільного призначення та цінності штрафів як виду адміністративних стягнень. Викладено загальні та специфічні риси цієї адміністративно-правової категорії, розкрито основні характеристики забезпечувальної функції адміністративних штрафів – принципово нової складової частини системи аксіологічних ознак даного адміністративного стягнення. За допомогою аналізу положень ст. 44-3 КпАП обґрунтовано наукову перспективність дослідження цієї нової функції, а також помилкову безальтернативність штрафів у структурі відповідних санкцій та надмірність їхніх розмірів.

On the axiological essence of administrative fines

Kurinyi Ye. V.

*Zaporizhzhia National University,
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
Anastasiaeland@gmail.com*

Key words:

*administrative law, administrative
liability, fine as a type of administrative
penalty, axiological characteristics
of administrative fines, guaranteed
function of administrative penalty.*

The article is devoted to the topical problem – general characteristics of the social role and value of fines as a type of administrative penalties. In particular, it stresses that among administrative penalties, a fine takes pride of place – the most widespread and universal means of response to the committed administrative misdemeanours. A fine belongs to administrative penalties by the nature of influence on a person; it is a basic administrative penalty according to the procedure of the use under art. 25 of CAO; by the action in time, it is a one-time (non-recurrent) type of administrative penalty; according to the subject – a penalty can be imposed both by a court and other subjects of administrative jurisdiction. An important feature of administrative fines is the fact that they are prescribed not only by the current provisions of CAO but also other legislative acts.

The author highlights the only conceptual scientific research of the issues of fine as an administrative penalty is the thesis for a Candidate Degree in Law defended by Kolomoets T.O. in 1999 “Fines under the legislation on administrative offences”. In view of the mentioned author, a penalty is a manifestation of state coercion, i.e. it has a punitive nature due to the unlawful conduct; it refers to the violator’s assets, and thus, it has a monetary and pecuniary nature; a willful nature of the execution is combined with the application of coercion in case of avoidance of performance; it aims to undo the damage afflicted to the state; it is characterized by other features of legal sanctions: preventive, correctional-educational, reinstatement nature.

The article marks that by using administrative penalties, it is secured the realization of a list of social needs through administrative

and jurisdiction activity of public administrations and courts both in the ordinary and special conditions of the effect of temporary administrative restrictive regimes. The axiological features of the guaranteed infliction of an administrative penalty should be regarded in several dimensions as a type of the relevant general function of administrative law but in administrative-delict area; the implementation of protective tasks related to specific important social objects determined in the law; a way of proper coercive maintenance of direct realization of a particular state authoritative decision; one of the means guaranteeing the social justice through compelling a person to bear pecuniary responsibility for committed offence and impossibility of illegal or excessive application of this penalty.

Using the analysis of provisions of art. 44-3 of CAO, the author substantiates the scholarly prospect of the study of this new function as well as erroneous lack of options of fines in the structure of relevant sanctions and excessiveness of their amount.

It is established that penalty as a type of administrative penalty is the most effective and dynamic means of administrative tort law. In the context of the ongoing processes of reforming Ukrainian administrative law based on anthropocentrism principles, and the axiological characteristics of its conceptual framework, including fines, can be objectively changed and amended that is pointedly confirmed by particular trends of the social practice.

Однією із суттєвих особливостей адміністративного права є його багатофункціональність, у цьому достатньо просто переконатися після ознайомлення навіть із незначною частиною законодавчої бази цієї галузі права, у системі якої важливу роль відіграють правові норми захисної спрямованості, що, своєю чергою, репрезентують такий важливий його складник, як інститут адміністративної відповідальності.

Виконання охоронної функції адміністративного права базується на імперативності, тобто майже на безальтернативному, домінуючому в не такі далекі часи методи адміністративного примусу, який і дотепер зберіг свою пріоритетність у межах дії зазначеного вище адміністративно-правового інституту.

Адміністративний примус – це могутній важель превентивного впливу на поведінку громадян, один із найефективніших правових інструментаріїв для забезпечення реалізації владно-управлінських рішень, належного реагування на прояви неправомірних дій та скоєння правопорушень, за які передбачено адміністративну відповідальність.

Заходи адміністративного примусу за метою їх застосування поділяються на три види: адміністративно-запобіжні, адміністративного припинення та заходи адміністративної відповідальності [1, с. 415]. Усі три різновиди наведених заходів виконують властиве тільки їм призначення, що зафіксоване у їхній назві: запобігання, припинення та відповідальність.

Якщо перші дві групи заходів адміністративного примусу мають відповідно превентивний

та припиняючий характер, то заходи адміністративної відповідальності – це вже нормативно регламентоване реагування з боку уповноваженого державою владного суб'єкта на скоєний адміністративний проступок, передбачений чинним законодавством, і за який на винну особу накладається конкретне покарання у вигляді того чи іншого адміністративного стягнення.

У ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП) зафіксовано 11 відповідних стягнень, також законами України може бути передбачено адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок. Для порівняння: на початок набрання чинності КпАП у 1984 р. у положеннях зазначеної вище статті було зафіксовано лише вісім видів адміністративних стягнень.

Серед адміністративних стягнень особливе місце належить штрафу – найбільш поширеному й універсальному засобу реагування на скоєні адміністративні проступки. Наприклад, тільки у 2019 р. за водіння у нетверезому стані (ст. 130 КпАП) було оштрафовано в адміністративному порядку понад 115 тис осіб [2].

Проблематика адміністративних стягнень та штрафів завжди цікавила вітчизняних учених-адміністративістів. Насамперед у цьому науковому напрямі необхідно відзначити теоретичні здобутки В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, С.Т. Гончарука, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Д.М. Лук'янца, Н.В. Хорошак та ін.

Однак швидкість сучасного життя продукує численні соціальні трансформації: змінюються людські цінності та світосприйняття, піддаються певним критичним оцінкам окремі примусові функції держави, що, своєю чергою, спричинює необхідність перегляду характеристик соціального призначення і цінності правової відповідальності та існуючих видів юридичних санкцій, зокрема штрафів. Розгляд питання аксіологічної сутності штрафу як різновиду адміністративних стягнень у контексті триваючого реформування українського адміністративного права є головною метою даної роботи.

На початку викладу основного матеріалу необхідно зазначити, що штраф як вид адміністративного стягнення (від нім. *strafe* – покарання) є грошовим стягненням, що накладається на громадян, посадових та юридичних осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КпАП та іншими законами України (ч. 1 ст. 27 КпАП).

Штраф за характером впливу на особу належить до особистих адміністративних стягнень; за порядком застосування, згідно зі ст. 25 КпАП, є основним адміністративним стягненням; за дією у часі відносно впливу до правопорушника є одномоментним (разовим) видом адміністративного стягнення; за суб'єктами застосування штраф може накладатися як судом, так й іншими суб'єктами адміністративної юрисдикції [1, с. 442–443].

У ч. 2 ст. 27 КпАП зазначено, що штраф за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, може бути накладено на громадянина після використання ним балів, передбачених ст. 27-1 КпАП.

Тобто дана норма носить відсильний характер, а також із зазначеною нормою безпосередньо пов'язані правові норми, де зафіксовано певні склади адміністративних проступків у сфері безпеки дорожнього руху (Глава 10 КпАП) та процесуальні норми, що містяться у ст. ст. 222, 279-1–279-3, 300-1 та 300-2 КпАП.

Згідно з ч. 1 та ч. 2 ст. 38 КпАП, адміністративне стягнення, зокрема й штраф, може бути накладено не пізніше як через два місяці зі дня вчинення правопорушення, а за триваючого правопорушення – не пізніше як через два місяці зі дня його виявлення за винятком, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді).

Якщо справи про адміністративні правопорушення, відповідно до КпАП чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці зі дня вчинення правопорушення, а за триваючого правопорушення – не пізніше як через три місяці зі

дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частинах третій і четвертій цієї статті.

Відповідно до положень ст. 307 КпАП, штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів зі дня вручення йому постанови про накладення штрафу, крім випадків, передбачених ст. 300-1 «Порядок виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, або про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису)» КпАП, а в разі оскарження такої постанови – не пізніше як через п'ятнадцять днів зі дня повідомлення про залишення скарги без задоволення.

У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють.

Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України за винятком штрафу, що стягується на місці вчинення правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України.

Згідно зі ст. 308 КпАП, у разі несплати правопорушником штрафу у 15-денний строк, постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до органу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцем знаходження його майна.

У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягуються подвійний розмір штрафу та витрати на облік зазначених правопорушень.

Якщо особа, піддана адміністративному стягненню (зокрема, штрафу), протягом року зі дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то вона вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню (ст. 39 КпАП).

Адміністративні стягнення у вигляді штрафу обчислюються у неоподатковуваних мінімумах доходів громадян, в окремих випадках – у кратному розмірі від вартості проїзду (ст. 135 КпАП) чи у відсотковому (кратному) розмірі вартості товару (ст. ст. 472, 482–484 Митного кодексу України, далі – МКУ).

Штраф як адміністративне стягнення відрізняється від інших різновидів штрафів, що застосовуються у межах кримінальної та цивільно-правової відповідальності.

Так, ст. 53 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) визначає штраф як грошове стягнення. На відміну від адміністративного штрафу штраф у кримінальному праві розглядається як вид кримінального покарання за вчинення злочину. Суб'єктом злочину є тільки фізична особа, розміри штрафу визначається тільки судом, штраф може бути як основним, так і додатковим кримінальним покаранням. З урахуванням майнового стану особи суд може призначити штраф із розстрочкою виплати певними частинами строком до одного року. У певних випадках штраф може бути замінений на інші види кримінального покарання: виправні роботи або позбавлення волі. І найголовніше, правовим наслідком засудження особи до штрафу є настання судимості – різноманітних правових обмежень.

Згідно зі ст. 549 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання, розмір штрафу визначається за ухвалами суду, головною метою штрафу у цивільному праві є компенсація матеріальних збитків, нанесених за результатами недотримання договірних зобов'язань. Відповідно до ст. 258 ЦКУ, до вимог про стягнення неустойки (штрафу, пені) застосовується позовна давність в один рік.

Важливою особливістю адміністративних штрафів є те, що вони передбачаються не тільки чинними положеннями КпАП, а й іншими законодавчими актами. Наприклад, у ст. 461 МКУ серед адміністративних стягнень за порушення митних правил передбачається штраф (ст. ст. 468–472, 474–485 МКУ).

В окремих соціально-економічних сферах чинним законодавством передбачений уточнюючий (деталізований) порядок накладання штрафів, що враховує їх специфіку, суспільну значущість та правовий статус суб'єктів, які притягуються до адміністративної відповідальності. Наприклад, це Постанова Кабінету Міністрів України № 1312 від 21 липня 1999 р. «Про затвердження Положення про порядок накладання на суб'єктів господарювання штрафів за порушення законодавства в галузі електроенергетики та сфері теплопостачання» (з подальшими змінами), Постанова Правління Національного банку України № 563 від 29 грудня 2001 р. «Про затвердження Положення про порядок накладання адміністративних штрафів» (із подальшими змінами), Наказ Міністерства охорони здоров'я № 64 від 14 квітня 1995 р. «Про затвердження Інструкції про порядок накладання і стягнення штрафів за порушення санітарного законодавства» (з подальшими змінами).

Проблеми адміністративних штрафів не залишаються поза увагою вітчизняних представників

науки адміністративного права, опосередковано вони розглядаються під час дослідження питань системи адміністративних стягнень та адміністративного примусу у цілому. Єдиним концептуальним науковим дослідженням проблематики штрафу як адміністративного стягнення можна вважати захищену Т.О. Коломоєць у 1999 р. дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук «Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення», основні положення якої присвячено визначенню сутності, матеріальному й процесуальному потенціалу адміністративного штрафу, комплексному аналізу провадження у справах про застосування адміністративних штрафів та виробленню рекомендацій щодо вдосконалення законодавства про адміністративні штрафи й практики його застосування. Також автором було запропоноване власне визначення адміністративного штрафу як універсального виду адміністративного стягнення, одного із найпоширеніших видів юридичних штрафних санкцій, якому притаманні загальні риси штрафної (каральної) санкції й певні специфічні ознаки: множинність органів адміністративно-штрафної юрисдикції, розмаїття суб'єктів, до яких застосовується штраф, порівняно невеликі розміри, досить спрощений порядок застосування, значний виховний, превентивний (поєднання загальнопревентивного та конкретнопревентивного факторів), репресивний потенціал, оперативність процедури стягнення [3, с. 9].

У цьому варіанті визначення адміністративного штрафу викладені переважно характеристики, що притаманні лише зазначеному виду відповідного виду стягнення.

Водночас цей самий автор зазначає, що адміністративному штрафу як різновиду штрафної (каральної) правової санкції притаманні такі риси: він є проявом державного примусу, тобто має каральний характер через протиправну поведінку; звертається на майно правопорушника, звідси має грошово-майновий характер; добровільний характер виконання поєднується з уживанням примусу в разі ухилення від виконання; містить у собі мету відшкодування матеріальної шкоди, завданої державі; йому властиві інші ознаки юридичних санкцій: запобіжний, виправно-виховний, правовідновлювальний характер [4, с. 236].

Окрім наведених вище специфічних та загальних рис, адміністративному штрафу також притаманні ще такі властивості, як: найбільш поширений вид адміністративного стягнення майнового характеру (застосовується більше ніж у 80 випадках порівняно з іншими стягненнями) [5, с. 25]; захист не тільки різноманітних адміністративно-правових відносин, а й відносин, що регулюються нормами інших галузей публічного права

(конституційного, адміністративного, фінансового, земельного, трудового тощо); забезпечення реалізації значного переліку суспільних потреб через адміністративно-юрисдикційну діяльність публічних адміністрацій та судів як у звичайних, так й в особливих умовах дії тимчасових адміністративно-правових обмежувальних режимів (надзвичайної ситуації, воєнного, надзвичайного стану тощо).

Сукупність усіх наведених властивостей (рис, ознак, характеристик) становить основу уяви про соціальне призначення та цінність адміністративних штрафів.

Ураховуючи, що забезпечувальна функція штрафу як різновиду адміністративних стягнень є маловивченим науковим питанням, хотілося б докладніше зупинитися на цьому аспекті.

Насамперед слід наголосити, що різнобічні аксіологічні характеристики українського адміністративного права не можуть не позначатися на властивостях категорій із його численного арсеналу. Зміна наукових поглядів на суспільну цінність даної галузі права майже автоматично спричинює ревізію наших уявлень про відповідний понятійний апарат. Штраф у цьому разі не є винятком, оскільки він, як й інші складники інституту адміністративної відповідальності в сучасних умовах реформування, теж має здолати еволюційний шлях своєї трансформації.

Якщо раніше для вивчення тих чи інших соціально значущих явищ майже безальтернативно використовувалася схема правового регулювання суспільних відносин, то зараз пропонується більше застосувати формат правового забезпечення об'єктивно існуючих суспільних потреб. Це розширить наші можливості щодо вивчення стану та витоків того чи іншого соціального явища, навчить більш досконало формувати державний (суспільний) інтерес, оберігати його істинний зміст від приватно-корпоративного впливу, визначати оптимальний шлях для досягнення відповідних цілей та розв'язання супутніх завдань.

Аксіологічні ознаки забезпечувального призначення адміністративного штрафу потрібно сприймати у кількох вимірах, як: різновид відповідної загальної функції адміністративного права, але в адміністративно-деліктній сфері; реалізацію захисних завдань стосовно конкретних важливих соціальних об'єктів, що визначені у законі (громадський порядок, громадська безпека, власність, встановлений порядок управління тощо); спосіб належного примусового супроводження безпосередньої реалізації певного державно-владного рішення (впровадження та дотримання карантинних заходів); один із засобів гарантування соціальної справедливості шляхом змушення винуватої особи нести розмірну матеріальну відповідаль-

ність за скоєний проступок та унеможливлення незаконного або надмірного застосування цього стягнення, що досягається завдяки вправному формуванню та нормативно-правовому закріпленню конкретного державного інтересу (на основі об'єктивно існуючої суспільної потреби) та недопущення його змістовної деформації під час безпосереднього втілення у життя.

Красномовним прикладом варіанту реалізації забезпечувальної функції штрафу, на нашу думку, є законодавче доповнення від 17.03.2020 КпАП ст. 44-3 «Порушення правил щодо карантину людей», норми якої встановлюють, що:

порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, передбачених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», іншими актами законодавства, а також рішень органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами тягне за собою накладення штрафу на громадян від однієї до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двох до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Для порівняння: у той же день законодавцями була затверджена нова редакція ст. 325 ККУ «Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням».

1. Порушення правил та норм, установлених із метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним захворюванням, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили поширення цих захворювань, – карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

На перший погляд, адміністративні штрафи, що передбачені санкцією ст. 44-3 КпАП реалізують усі викладені вище чотири забезпечувальні функції. Стосовно перший двох можна погодитися, а відносно належного примусового супроводження відповідних державно-владних рішень та забезпечення принципу соціальної справедливості виникають певні сумніви.

Так, Кабінет Міністрів України Постановою «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» № 211 від 11 березня 2020 р. з 12 березня 2020 р. установив карантин на всій території України та своїм Розпорядженням «Про переведення єдиної системи цивіль-

ного захисту у режим надзвичайної ситуації» від 25 березня 2020 р. № 338-р установив для єдиної державної системи цивільного захисту на всій території України режим надзвичайної ситуації до 24 квітня 2020 р. Окрім того, українським урядом та окремими органами місцевої влади у зв'язку поширенням пандемії коронавірусу в Україні була прийнята ще низка рішень забороняючого характеру, зокрема доповненням до вказаної вище урядової постанови з 18 березня по 3 квітня поточного року заборонено: на всій території нашої держави регулярні та нерегулярні перевезення пасажирів автомобільним транспортом у приміському, міжміському внутрішньо-обласному і міжобласному сполученні; перевезення більше 10 пасажирів одночасно в трамваях, тролейбусах та автомобільному транспорті, в автобусах, які виконують регулярні пасажирські перевезення на міських маршрутах; перевезення пасажирів метрополітеном у Києві, Харкові та Дніпрі. Окрім того, з 18 березня 2020 р. до прийняття окремого рішення заборонено перевезення пасажирів залізничним транспортом в усіх видах внутрішніх сполучень (приміському, міському, регіональному та дальньому) [6].

Саме на забезпечення виконання викладених вище та інших подібних державно-владних рішень спрямовані штрафні санкції ст. 44-3 КпАП, але чи буде відповідний адміністративно-штрафний супровід належним та ефективним? Як уже зазначалося, напевно, ні. На нашу думку, законодавець припустився помітної помилки, коли за порушення норм, зафіксованих у диспозиції вказаної статті, передбачив лише один вид адміністративного стягнення – штраф. Для порівняння: за відповідні злочини, передбачені ч. 1 ст. 325 ККУ, можуть присуджуватися три альтернативні різновиди кримінальних покарань: штраф, арешт або обмеження волі. Окрім того, необхідно зважати на бланкетний характер змісту диспозиції ст. 44-3 КпАП, що значно ускладнює самостійне ознайомлення більшості громадян із чинними заборонами, які містяться у кількох нормативно-правових актах, зокрема й підзаконного рівня. У ролі альтернативних адміністративних стягнень за порушення цієї статті, на нашу думку, можна було б використовувати попередження та домашній адміністративний арешт (12-й новий різновид адміністративного стягнення, що передбачався б ст. 24 КпАП), який можливо застосувати на весь час карантину, але не більше двох місяців, із правом на збереження місця роботи (свого роду «відпустка» за власний рахунок). За таких варіантів цілком логічним сприймався б поділ ст. 44-3 КпАП на дві частини з фіксацією у санкціях за кожну частину альтернативні адміністративному штрафу стягнення: попередження

та домашній адміністративний арешт (без можливості такої альтернативи для посадових осіб).

Другою помітною вадою існуючої адміністративної відповідальності за порушення правил щодо карантину людей є занадто значний розмір штрафів, зафіксованих у санкціях ст. 44-3 КпАП. Достатньо дивним та малозрозумілим вирішенням цього непростого питання виглядає, коли за вчинення злочину за порушення правил та норм, установлених із метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним захворюванням за порушення правил карантину людей, передбачається штраф у розмірі до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ч. 1 ст. 325 ККУ), а за скоєння набагато меншого суспільно небезпечного діяння, пов'язаного з порушенням правил щодо карантину людей, законодавець установив безальтернативне адміністративне покарання у вигляді накладення штрафу на громадян від однієї до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Зрозуміло, що під час розгляду конкретної справи про відповідний адміністративний проступок судом мають ураховуватися характер учиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Однак навіть коли буде призначено мінімальний розмір адміністративного штрафу у сумі 17 тис грн, здебільшого це буде дуже несправедливо, якщо згадати про те, скільки наших громадян живе за межею бідності, та розміри прожиткових мінімумів на цей час. Для порівняння: сума мінімального штрафу за подібне правопорушення є меншою у Франції – у 4 рази, Великій Британії – у 6 разів, РФ – 11 разів. Як засвідчили перші результати адміністративної практики, пов'язаної з розглядом справ щодо порушення ст. 44-3 КпАП, суди здебільшого не дуже поспішають безоглядно реалізовувати черговий ляп законотворців, повертаючи значну частину відповідних матеріалів до підрозділів національної поліції з причини їх неналежного оформлення [7].

Ситуація з непомірними розмірами адміністративних штрафів, передбачених санкціями ст. 44-3, вкотре переконує нас у необхідності дуже виважено та відповідально ставитися до використання значного потенціалу адміністративних стягнень, зокрема й штрафу. Не слід запізнювати окремих урядових управлінських кроків, що призвела до суттєвого ускладнення ситуації з коронавірусом в Україні, намагатися компенсувати надмірним застосуванням примусових заходів у вигляді штрафів, бо, враховуючи високий градус соціальної напруги, за цих обставин виникає висока ймовірність отримати зовсім неочікуваний, протилежний вихідним намірам результат.

На підставі викладеного можна зробити **висновок**, що штраф як вид адміністративного стягнення є найбільш ефективним та динамічним засобом адміністративно-деліктного права. В умовах триваючих процесів реформування українського адміністративного права на людиноцентристських засадах аксіологічні харак-

теристики його понятійного арсеналу, зокрема й штрафів, об'єктивно можуть змінюватися та доповнюватися, що є цілком природно, враховуючи прискорену динаміку сучасного світового розвитку, помітним учасником якого, врешті, мають стати український народ, суспільство, право та держава.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2-х т. Т. 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (гол.) та ін. Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.
2. У 2019 році в Україні понад 115 тис водіїв притягнуто до відповідальності за водіння в нетверезому стані. URL : <https://gordonua.com/ukr/news/society/-u-2019-rotsi-ponad-115-tis-vodijiv-pritjagnuli-do-vidpovidalnosti-za-vodinnja-v-netverezomu-vigljadi-1481654.html>.
3. Коломоєць Т.О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення : автореф. дис. ... к-та юрид. наук. Харків, 1999. 16 с.
4. Коломоєць Т.О. Адміністративний штраф: матеріальні та процесуально-правові властивості. *Наукові записки*. 1999. Т. 9 Спеціальний випуск. С. 236–238.
5. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України : навчальний посібник. Київ : Укр. акад. внут. справ, 1995. 75 с.
6. Уряд прийняв рішення про заборону пасажирських перевезень та обмежив кількість учасників масових заходів 10 особами. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-prijnyav-rishennya-pro-zaboronu-pasazhirskih-perevezhen-ta-obmezhyv-kilkist-uchasnykiv-masovykh-zahodiv-10-osobami>.
7. Нечваль Я.В. Як захиститися від штрафу за порушення правил карантину (с. 44-3 КпАП). URL : [https://protocol.ua/ru/yak_zahistitis_vid_shtrafu_za_porushennya_pravil_karantynu_\(st_44_3_kupap\)/](https://protocol.ua/ru/yak_zahistitis_vid_shtrafu_za_porushennya_pravil_karantynu_(st_44_3_kupap)/).

References

1. Averianov V.B. (ed.) (2004) *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: Pidruch.: U dvokh tomakh: Tom 1. Zahalna chastyna* [Administrative law of Ukraine. Academic course: a textbook in two volumes: Volume 1. General part]. Kyiv: Iurydychna dumka. (in Ukrainian)
2. U 2019 rotsi v Ukraini ponad 115 tys. vodiiv prytiahnuto do vidpovidalnosti za vodinnia v netverezomu stani [In 2019, more than 115 thousands of drivers were held liable for drunk driving]. Retrieved from: <https://gordonua.com/ukr/news/society/-u-2019-rotsi-ponad-115-tis-vodijiv-pritjagnuli-do-vidpovidalnosti-za-vodinnja-v-netverezomu-vigljadi-1481654.html>.
3. Kolomoets T.O. (1999) *Shtrafy za zakonodavstvom pro administratyvni pravoporushennia* [Fines under the legislation on administrative offences] (PhD Thesis), Kharkiv: Un-t vn-kh sprav.
4. Kolomoets T.O. (1999) *Administratyvnyi shtraf: materialni ta protsesualno-pravovi vlastyvoli* [Administrative penalty and procedural-legal properties]. *Naukovi zapysky. Spetsialnyi vypusk*, vol. 9, pp. 236-238.
5. Honcharuk S.T. (1995) *Administratyvna vidpovidalnist za zakonodavstvom Ukrainy: navchalnyi posibnyk* [Administrative liability under the legislation of Ukraine: a study guide]. Kyiv: Vyd-vo Ukr.akadem.vn-kh sprav. (in Ukrainian)
6. Uriad pryiniav rishennia pro zaboronu pasazhyrskykh perevezhen ta obmezhyv kilkist uchasykiv masovykh zakhodiv 10 osobamy [The government decided on the ban of passenger traffic and limited the number of participants of mass events by 10 persons]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-prijnyav-rishennya-pro-zaboronu-pasazhirskih-perevezhen-ta-obmezhyv-kilkist-uchasnykiv-masovykh-zahodiv-10-osobami>.
7. Nechval Ya.V. *Yak zakhystysia vid shtrafu za porushennia pravyl karantynu (s. 44-3 KpAP)* [How to fend off a penalty for the violation of quarantine rules (art. 44-3 of CAO)]. Retrieved from: [https://protocol.ua/ru/yak_zahistitis_vid_shtrafu_za_porushennya_pravil_karantynu_\(st_44_3_kupap\)/](https://protocol.ua/ru/yak_zahistitis_vid_shtrafu_za_porushennya_pravil_karantynu_(st_44_3_kupap)/).